

Upokojski glas

Mariji ni žal za nobeno minuto življenja

Življenje Marije Verčič Valentine je ena sama zanimiva zgodba. Lani se je po 53 letih življenja v Ameriki vrnila v Slovenijo in v osemdesetem letu starosti zaživela povsem na novo.

Pokojnine "lovijo" plače

Novembra so z rastjo plač uskladili pokojnine, januarja pa bodo z inflacijo uskladili še dodatek za pomoč in postrežbo in invalidnino.

Zimske sanje

V zimskih dneh, ko občudujemo vrt iz toplega naslonjača, je pravi trenutek za snovanje načrtov. Morda vam na vrtu manjka vodni motiv?!

Vsaka minutka za ročno delo

Najave

6.

Vedno je imel dve službi

Vinko Hlebš iz Trziča je peto leto v pokoju. Še zdaj se kot zdravstveni tehnik vrača v zdravstveni dom v Kranj in pomaga pri izdelovanju pripomočkov iz termične mase, več časa pa ima za likovno ustvarjanje. Prvič je samostojno razstavljal leta 1969, lani je na osemdeseti razstavi predstavil cikel slik z naslovom Pota življenja. Vodi tudi likovne delavnice za otroke, varovance varstveno delovnega centra in za odrasle.

8.

Sivenje las, šarmantno ali nadležno

Sivenje je lahko povsem normalen pojav, lahko pa je tudi posledica bolezni, pravi dermatologinja Božana Podrumac iz Dermatovenerološke klinike v Ljubljani in dodaja, da prej in bolj izrazito osivijo ljudje z modrimi očmi in svetlimi lasmi. Danes tudi moškim ni več nerodno iti k frizerju in pobarvati sive lase.

7.

Stara leta so težka, a spomini so lepi

Marija Škofic, ki starost preživlja v domu starejših občanov v Kamniku, bo 30. avgusta prihodnje leto dopolnila sto let. "Stara leta so težka, a spomini so lepi. Veliko jih je, tudi grenkih, a po isti poti bi šla še enkrat," pravi in dodaja, da je pošteno delo recept za dolgo življenje.

12.

Sadni vrt pozimi

Apneni premaz je še vedno eden najboljših načinov zaščite sadnega drevja pred mrazom. Pozimi je treba zaščititi mlada drevesa tudi pred divjadjo, zlasti zajci in srne lahko povzročijo veliko škode. Za zimsko rez sadnega drevja je še prezgodaj, zdaj pa je tudi čas, da poskrbimo za ptice in jim v krmilnice nasujemo semena.

Uvodnik

Podatki ne kažejo ničesar alarmantnega

CVETO ZAPLOTNIK

novinar

Anka Tominšek iz Zveze društev upokojencev Slovenije: "Obvezno pokojninsko zavarovanje mora ostati temelj varnosti starejših. Če bomo pokojnine usklajevali z različnimi odstotki, bo pokojnina postala socialna dajatev. Revščine med upokojenci tudi ne moremo reševati z draginjskimi dodatki, to ni sistemska rešitev."

V Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije so pripravili poročilo o številu prejemnikov pokojnin ter o višini pokojnin in drugih dajatev. Na videz "rutinsko" poročilo je zanimivo predvsem zato, ker ne daje le vpogleda v trenutno stanje, ampak s podatki za čas po letu 1999 omogoča tudi oceno o dosedanjih učinkih reforme obveznega pokojninskega zavarovanja. Ko je Jože Kuhelj, namestnik generalnega direktorja zavoda in zanesljivo eden najboljših poznavalcev pokojninskega sistema v Sloveniji, na nedavni seji sveta zavoda predstavil poročilo članom sveta, je dejal: "Podatki ne kažejo ničesar alarmantnega. Reforma daje pričakovane rezultate, ni pa še zaključena. Nova vladna koalicijska pogodba vključuje tudi modernizacijo pokojninskega sistema, a pod to je možno spraviti marsikaj, tudi reformo pokojninskega sistema."

Reforma, ki se je začela leta 2000, se uresničuje postopno in se odraža v spremenjenih pogojih za pridobitev in odmero pokojnine pa tudi v spremenjenih pravilih za ohranjanje njene vrednosti. Pogoji se bodo spreminjali še v naslednjih letih, letos, v devetem letu uresničevanja reforme, se je končalo prehodno obdobje, v katerem se je vsako leto za eno leto podaljšalo obdobje za določitev pokojninske osnove, tako da je zdaj osnova mesečno povprečje plač iz katerihkoli zaporednih osemnajstih let zavarovanja, ki so za zavarovanca najugodnejša. Usklajevanje pokojnin in drugih dajatev se je od uveljavitve reforme leta 2000 spremenilo petkrat, nazadnje v letu 2005, ko naj bi zagotovili skladnejšo rast pokojnin z gibanjem plač. Medtem ko primerjava pokojnin in bruto plač kaže na učinkovitost popravka zakona, primerjava med pokojninami in neto plačami tega ne odraža, ker je povprečna neto plača zaradi vplivov spremenjene davčne zakonodaje predvsem v letih 2005 in 2007 rasla hitreje kot bruto plača. Na daljše obdobje je učinek reforme dobro viden: leta 1999 je dejansko izplačana starostna pokojnina predstavljala 77,2 odstotka povprečne mesečne neto plače, v letu 2005 je pokojnina še zadnjič preseгла 70 odstotkov plače, v letu 2006 je predstavljala le še 67,1 odstotka plače, lani 67,3 odstotka, letos pa (brez upoštevanja novembrske uskladitve pokojnin) 65,5 odstotka plače. Na višino pokojnine pomembno vpliva tudi dolžina pokojninske dobe, njen vpliv je največji pri starostni pokojnini in nekoliko manjši pri invalidski, vdovski in družinski pokojnini. Za ženske se minimalna pokojninska doba, predpisana za upokojitev pri najnižji starosti, v prehodnem obdobju spreminja iz leta v leto, letos znaša 36 let in devet mesecev, za moške je ta doba 40 let. Število prejemnikov pokojnin in nekaterih drugih dajatev iz obveznega zavarovanja narašča in se bo v prihodnje, ob pričakovanem podaljševanju življenjske dobe, še povečevalo. V letu 1999 jih je bilo 460 tisoč, v letu 2005 prvič več kot pol milijona (505 tisoč), oktobra letos jih je bilo že 527 tisoč.

Pokojnine

Pokojnine "lovijo" plače

Novembra so z rastjo plač uskladili pokojnine, januarja bodo z gibanjem cen življenjskih potrebščin (inflacijo) uskladili še dodatek za pomoč in postrežbo ter invalidnino za telesne okvare.

CVETO ZAPLOTNIK

Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju se pokojnine usklajujejo z rastjo plač dvakrat na leto, prvič februarja in drugič novembra. Svet Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je v okviru novembrske uskladitve pokojnine od letošnjega 1. januarja dalje zvišal za 4,6 odstotka, kar pomeni, da so upokojenci ob koncu novembra poleg višje pokojnine prejeli še poračun za prvih deset mesecev (v povprečju za 240 evrov). Kot je na seji sveta zavoda pojasnil namestnik generalnega direktorja **Jože Kuhelj**, so se pokojnine povečale za toliko odstotkov, za kolikor se je povprečna bruto plača v letošnjih prvih devetih mesecih povečala v primerjavi s povprečno lansko plačo, pri tem pa mesečni povprečni porast najnižje pokojninske osnove ne sme preseči z jesensko napovedjo gospodarskih gibanj ocenjenega porasta povprečne letošnje bruto plače. Po podatkih državnega statističnega urada

Najodgovornejša moža Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije - predsednik sveta Ivan Sisinger in generalni direktor Marijan Papež

je povprečna bruto plača v letošnjih prvih devetih mesecih znašala 1.363 evrov in je bila za 6,1 odstotka višja od lanskega mesečnega povprečja, tolikšnega porasta ni bilo že vse od leta 2001 in je posledica reforme plačnega sistema v javnem sektorju. Najnižja pokojninska osnova se je v prvih letošnjih desetih mesecih v primerjavi z lanskim povprečjem zvišala za 3,8 odstotka, ob upoštevanju celotnega letošnjega porasta povprečne bruto plače pa bi

porasla za 10,1 odstotka. Povprečna letošnja bruto plača bo po oceni iz Jesenske napovedi gospodarskih gibanj porasla za 8,6 odstotka. Če bi pri uskladitvi pokojnin upoštevali celotni porast bruto plače, bi najnižja pokojninska osnova porasla za 10,1 odstotka, a ker bi s tem preseгла ocenjeni letošnji porast bruto plače, so se pokojnine lahko zvišale le za 4,6 odstotka. Hkrati z uskladitvijo pokojnin so se zvišale tudi nekatere pokojninske osnove, mejne vrednosti in posebne vrste pokojnin.

Z uskladitvijo pokojnin se niso spremenili dodatki za pomoč in postrežbo, zneski invalidnin za telesne okvare in nadomestila iz invalidskega zavarovanja, priznana in odmerjena po predpisih, ki so se uporabljali do konca leta 2002. Nižji dodatek za pomoč in postrežbo še naprej znaša 139,47 evra, višji 278,94 evra in dodatek za najtežje prizadete 398,48 evra, invalidnina za telesne

okvare, ki so posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, od 39,85 do 95,64 evra, za telesne okvare, ki so posledica bolezni ali poškodbe izven dela, pa od 27,90 do 66,95 evra. Tovrstni zneski se usklajujejo po določbah zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom in se bodo uskladjali januarja prihodnje leto.

Član sveta in nekdanji predsednik zveze društev upokojencev **Vinko Gobec** se ne strinja, da bi se v prihodnje pokojnine različno usklajevale - višje z manjšim in nižje z večjim odstotkom. "To je stvar socialne politike," je dejal in se zavzel za to, da bi bil letni dodatek v prihodnje enak za vse upokojence in da bi ga zvišali na raven 75 do 80 odstotkov regresa za javne uslužbenke. Član sveta **Franjo Krsnik** pa je predlagal, da bi delavci imeli kartico, s katero bi lahko preverili, ali njihovi delodajalci plačujejo prispevke v pokojninsko blagajno.

Pokojnine, pokojninske osnove in mejni zneski po novembrski uskladitvi pokojnin

Uskladitev pokojnin	4,6 %
Najnižja pokojninska osnova	517,40 evra
Najvišja pokojninska osnova	2.069,60 evra
Mejni znesek za pridobitev pravice do varstvenega dodatka	422,20 evra
Kmečka borčevska pokojnina	439,80 evra
Kmečka pokojnina	219,90 evra
Državna pokojnina	172,29 evra
Del vdovske pokojnine	največ 83,61 evra
Skupno izplačilo lastne in dela vdovske pokojnine	največ 1.666,03 evra

Društva

Deseti Kulturni večer

ANA HARTMAN

Tudi letos je Prosvetno-kulturna sekcija pri DU Žirovnica v Čopovi hiši v Žirovnici priredila Kulturni večer, tokrat že deseti po vrsti. Konec novembra se je tako kot že vrsto let doslej predstavila skupina upokojenk iz žirovniške občine, ki jim pisanje pesmi predstavlja veliko veselje, delujejo pa pod imenom Ljudske pesnice. Svoje pesmi o naravi, življenju in drugih tematikah so recitirale **Ivanka Pogačar, Mara Kokalj, Mila Mežek** in **Anka Marzidovšek**, prebrale pa so tudi nekaj pesmi **Angele Noč** in **Julijane Rejc**.

"Vesele smo, da naše pesmi lahko predstavimo tudi v domačem kraju. Takšnih večerov bi moralo biti še več, prav tako pa bi z recitacijami lahko obogatile vrsto prireditelj, meni **Ivanka Pogačar**, vodja Ljudskih pesnic, ki se podobnih srečanj redno udeležujejo tudi na Dovjem, Jesenicah, v Mojstrani ... Vrsto let že sodelujejo na razpisu za pisce seniorje, ki ga pripravlja Sklad za ljubiteljske in kulturne dejavnosti Ljubljana, letos pa je Pogačarjeva na literarnem natečaju, ki ga je razpisala Lipa Domžale, prejela drugo nagrado za pesem Tisti čas. Kulturni večer so obogatili tudi citrar **Valentin Kelbl**, igrala skupina s Slovenskega Javornika pod vodstvom

Foto: Kaja Pogačar

Ljudskim pesnicam še ni zmanjkalo navdiha.

Francija Tušarja in **Franc Legat**, ki je pripovedoval o znamenjih in kapelicah na območju občine Žirovnica. "Tudi letošnji kulturni večer je bil prijetno druženje pred koncertem leta," je bila zado-

voljna **Jana Lavrenčič**, vodja prosvetno-kulturne sekcije. Ta mesec za žirovniške upokojenke načrtujejo še ogled mjuzikla Goslač na strehi v Mestnem gledališču ljubljanskem.

Vesele praznike ter veliko osebne sreče in uspeha!

Vem zakaj.

NLB

www.nlb.si

Umetniki

Vedno je imel dve službi

Tržičan Vinko Hlebš je bil zdravstveni tehnik v Kranju, še bolj pa je znan kot slikar. Po upokojitvi je več v ateljeju.

STOJAN SAJE

V hod v Vinkov atelje je na zadnji strani hiše v Spodnji Bistrici 2. Tam je nastajala nova slika, ko me je sprejel. Takoj je dejal, da je imel vedno dve službi. Obe je imel - oziroma ima - enako rad. V pokoju je peto leto, a se še vrača v Zdravstveni dom Kranj. Tam je delal 38 let v ambulanti ortopedskega oddelka, vmes pa dve leti v Ljubljani. Izdeloval je mavčne obloge in ortopedске pripomočke. Ker ni nikogar za izdelovanje pripomočkov iz termične mase, je priskočil na pomoč. Čeprav gre za uporabne izdelke, je tudi v njihovo oblikovanje vtkan Vinkov čut za umetnost. Slednjega je odkril že zelo zgodaj.

"Obiskoval sem likovne tečaje, kjer sta me učila slikarstva Milan Batista in Stane Kregar. Na moj umetniški razvoj je največ vplival slikar

Tržiški umetnik je v štirih desetletjih ustvaril mnogo slik.

Vinko Hlebš simbolizira poti življenja z motivi iz narave.

in pedagog dr. Milan Butina. Leta 1969 sem imel svojo prvo samostojno slikarsko razstavo. Lani sem v Trzinu na osemdeseti samostojni razstavi predstavil ciklus slik z naslovom Pota življenja. Vmes sem sodeloval na več kot 150 skupinskih razstavah in dobil več priznanj, leta

1985 tudi Prešernovo nagrado Gorenjske. Februarja bom v domačem mestu pripravil jubilejno razstavo ob 40-letnici prve javne predstavitve mojih del. Tam bo na ogled okrog trideset del iz zadnjega ciklusa," je povedal Vinko Hlebš, ki je pri 65 letih poln ustvarjalne energije. Življenjsko moč črpa iz narave, v katero rad zahaja in jo opazuje. Motivi krajine ali portreti ljudi so pri njem vseeno redki. Na njegovih velikih platnih povečini kraljujejo povečani detajli rastlinskega sveta. Lišaji, mahovi, travniške in gojene rastline, cvetovi in plodovi so elementi, s katerimi slikar gradi svoj izvirni likovni svet. Potopljene v temno zelena in temno modra prostranstva ali samo z nekaj krajinskimi silnicami nakazano pokrajino se mogočne rastline spreminjajo v svojevrstne znanilce človeka, našega časa in civilizacije, je zapisal Damir Globočnik v katalogu za Hlebšev raz-

stavo leta 2001 v Kranju. "Naravo želim prikazati na drug način, v povezavi z življenjem človeka. Že nekaj časa se posvečam simboliki, ki skozi kompozicijo, obliko in barve ponazarja naše bivanje od rojstva do smrti in posmrtnega življenja. Ustvarjam po navdihu, ne po naročilu. Moje slike imajo zbiralci umetnin od Slovenije in držav bivše Jugoslavije do Evrope in celo Argentine. Največji uspeh sem imel na tujem, zlasti na Dunaju," je zapisal član Dunajskega društva prijateljev umetnosti, Društva tržiških likovnih umetnikov in Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. Posebna zgodba je Hlebšev pedagoško delo. Vodi likovne delavnice za predšolske otroke, varovance VDC Kranj v Trzinu in odrasle. Za slednje že tretje leto pripravlja tečaje slikanja na Ljudski univerzi Trzin. Oktobra so se njegovi tečajniki predstavili domačinom na prvi skupinski razstavi.

Stoletniki

Stara leta so težka, a spomini so lepi

Marija Škofic iz Doma starejših občanov Kamnik pogumno stopa svojemu stotemu rojstnemu dnevnu naproti.

JASNA PALADIN

Marija Škofic, katere življenjska zgodba je predstavljena tudi v Knjižici receptov za dolgo življenje Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, v Domu starejših občanov Kamnik stanuje že sedemnajst let. "Zelo lepo skrbijo zame in dobro se počutim tukaj. Najbolj zadovoljna sem v svoji sobi, kjer sem že od vsega začetka sama, družbe ne pogre-

šam. Ostali stanovalci doma prav nič drugače ne gledajo name, ker sem že tako stara - tukaj smo namreč vsi enaki. Tudi hrana je dobra, drugega pa v teh letih zares ne potrebujem," pove v Slovenskih Konjicah rojena **Marija Škofic**, ki bo 30. avgusta prihodnje leto praznovala stoti rojstni dan. S svojo drobno postavo zakriva pogum in izkušnje, ki ji jih je prineslo težko življenje, ki ga ima za sabo. S postelje in vozička, kjer preživlja dneve, odkar ji noge ne služijo več dobro, rada, a tudi s posebno grenkobo v glasu,

pripoveduje, kako je morala z osmimi leti, ko ji je umrla mama, s trebuhom za kruhom. Večino življenja je preživela v Kranju, kjer je služila pri družini Bitenc, in delala v tekstilni industriji. Vsi njeni sorodniki so bili razseljeni po svetu, zato ji je ljubezen omenjene družine zelo veliko pomenila. "Imeli so me za svojo in bili so zelo pošteni. Bila sem njihova kuharica, sobarica, varuška, skratka deklica za vse, a rada sem bila pri njih in na ta čas me vežejo zelo lepi spomini," pripoveduje in doda, da so s člani

družine do nedavnega še imeli stike.

Poročila se je pozno, pri 45 letih, z možem Janezom, ki je živel na Duplici. Kupila in obnovila sta hišo na Zapričah, kjer sta skupaj živela do njegove smrti. Njeno sobico v kamniškem domu starejših občanov še vedno krasi njuna poročna fotografija in slike nekaterih sorodnikov. V življenju je zelo rada šivala in brala, svoj čas tudi Gorenjski glas in še danes, kljub 99 letom rada prebere kakšno revijo - in to brez očal. Pogleda tudi kakšno oddajo na televiziji in na radiu poslušajo poročila, predvsem prva jutranja. In kakšen je njen recept za dolgo življenje? "Delo, pošteno delo. In vsako delo, lepo ali grdo, vsega se mora človek lotiti, da ugotovi, kaj mu zares leži v življenju."

"Stara leta so težka, a spomini so lepi. Veliko jih je, tudi grenkih, a po isti življenjski poti bi stopila še enkrat," pravi. "Za dneve, ki so mi ostali, si želim le miru," skromno zaključuje.

Marija Škofic je ena najstarejših stanovalk Doma starejših občanov Kamnik.

"Delo, pošteno delo. In vsako delo, lepo ali grdo, vsega se mora človek lotiti, da ugotovi, kaj mu zares leži v življenju."

Sivi lasje

Sivenje las, šarmantno ali nadležno

Prej osivijo ljudje z modrimi očmi in svetlimi lasmi. Sivenje je lahko povsem normalen pojav, lahko pa je tudi posledica bolezni. O tem smo se pogovarjali z dermatologinjo, primarijka mag. Božano Podrumac, dr. med., z Dermatovenerološke klinike v Ljubljani.

SUZANA P. KOVAČIČ

Zakaj nam začnejo siveti lasje? "Za to je veliko vzrokov. Če je človek zdrav, temu običajno botruje genetska preddispozicija, kar pomeni, da je velika verjetnost, da bo nekdo začel siveti v letih, ko sta začela siveti tudi njegova mama ali oče. To fiziološko sivenje se najpogosteje začne med štiridesetim in petdesetim letom starosti. Sivenje je lahko tudi simptomatsko, do tega pride pri

hujših boleznih, kot so endokrine motnje, zlasti bolezni ščitnice, slabokrvnost, maligni tumorji, kemoterapija, vročična stanja. Zelo pomemben dejavnik je hud psihični stres; saj poznate stavek "osivel je čez noč". Predčasno lahko osivimo tudi v primeru, ko uživamo antimalarike pred potovanji v eksotične dežele, kjer razsaja malarija. Nekateri pa osivijo še pred svojim dvajsetim letom, to imenujemo canities praecox; na to pomembno vpliva genska preddispozicija oziroma nagnjenost."

Ali hitreje sivijo ženske ali moški?

"Kakšnih posebnih razlik med spoloma ni. Prej in bolj izrazito osivijo ljudje z modrimi očmi in svetlimi lasmi. Nekaj dobrega pri tem vendarle je, saj se pri njih ne vidi tako očitno, da so osivele, kot pri temnolasih ljudeh."

Imate paciente, ki se jim zdi sivenje huda nadloga?

"Veliko več je tistih, ki me obiščejo zaradi izpadanja las, kot zaradi sivih las. Danes tudi moškim ni več nerodno iti k frizerju in pobarvati sive

lase, če se jim zdi to moteče. Plešasti pa res nočejo biti, če so že, vidim, da se postržejo zelo na kratko ali celo pobrijejo po glavi. S preparati, ki jih oglašujejo na trgu, je pa tako: če bi bili ti tako dobri, potem jaz ne bi več imela pacientov s plešavostjo."

Sta sivenje in plešavost kakorkoli povezana?

"Ne, tega nisem zasledila."

Kako je z barvanjem las in morebitnimi alergijami?

"Na sivenje las lahko vplivajo tudi zunanji dejavniki, kot so barvanje las z barvami, ki vsebujejo kemikalije. Pred dnevi me je obiskala starejša pacientka, ki jo je srbelo po lasišču, lasje so ji izpadali. Testiranje je pokazalo alergijo na določeno barvo. Preden preizkusite novo barvo na lasišču, si kanite nekaj kapljic na zapestje in opazujte, ali je prišlo do kakšne spremembe na koži (rdečina, ...). Če vas barva frizer, se obvezno posvetujte z njim, preden vam jo nanese na lase. Nikakor pa vas barvanje ne sme peči. Reakcije na barve so lahko nealergijske, pojavijo se pri vsakem posamezniku, ki je izpostavljen škodljivemu vplivu barv, vendar pri tem ni potrebna predhodna senzibilizacija na barvo. Reakcije so lahko tudi alergijske, kjer pa je potrebna predhodna senzibilizacija posameznika na določeno barvo. Velikokrat so alergijske reakcije na snovi, katere same po sebi niso škodljive."

Primarijka mag. Božana Podrumac, dr. med. / Foto: Tina Dokl

Sivi lasje

Sivolasi pripravnik za upokojenca

Če ima človek že pri petdesetih letih sive lase in s svojo zunanjo podobo kaže, kot da je upokojenec ali vsaj pripravnik za upokojenca, se mu v življenju zgodi marsikaj zanimivega, zabavnega ali smešnega.

CVETO ZAPLOTNIK

Tako kot se je tudi meni, ki bom do upokojitve po sedanjih zakonskih pogojih delal še najmanj dvanajst let, ob novi pokojninski reformi pa brzokone še kako leto dlje.

Zgodba je čisto osebna, pa vendarle: povem jo tudi vam. Prve sive lase sem opazil v študentskih letih, pri vojaki sem imel že siva pramena. S sivino las in kot stara "bajta" - vojaščino sem služil po končanem študiju - sem navzven deloval sila resno in zbujal pri svojem mladem, devetnajst let starem in peresno lahnem deseterjarju veliko avtoriteto. Pogosto je "brenčal" okrog mene, mi grozil s kaznimi, ukrepati pa ni upal, tudi tedaj ne, ko so drugi čistili stranišča, jaz pa sem v vojaški kantini jemal svoj vsakodnevni posladek: kavico s čokolado.

Z leti je bilo tudi sivih las na glavi vse več, vse več pa tudi različnih pripetljajev. Ko sem še pred srečanjem z Abrahamom kot novinar spremljal srečanje gorenjskih upokojenecv na Pokljuki, sem se enemu od udeležencev očitno zasmilil. "Ja, koliko pa imate vi še do penziona?! Leto, dve ...?" me je vprašujoče pogledal. Ko sem mu pojasnil, da sem letnik 1957 in da me čaka še dolga pot do upokojitve, mu je bilo kajpak zelo nerodno. Še bolj je bilo gospe, ki me je le kako leto pozneje na podobnem srečanju upokojenecv vprašala, če zdaj, po upokojit-

vi, delam še malo honorarno. Hudič babji, ta me je očitno že upokojil!

Ko sem v stavbi pokojninskega zavoda v Kranju iskal direktorja za pogovor o pokojninski problematiki na Gorenjskem, me je "prestregel" vratar (varnostnik) in me vljudno vprašal: "Koga pa iščete? Ali se zanimate za upokojitev?" "Ne, ne!" sem bencil sam pri sebi, jezen na vse, ki me niti malo ne spodbujajo, da bi ob vseh "malusih" in "bonusih" delal čim dlje, kot priporočajo tudi evropski svetovalci in mladi ekonomisti.

Še hujši udarec je bila zgodba z znanim gorenjskim glasbenikom. Kdo že poje tisto: siva pot, vodi me...?! Po vljudnostnem spoznavanju me še bolj vljudno vpraša, če je tista gospa iz tistega podjetja moja hčerka. "Kakšna hčerka?! To je moja žena, ki je le malo mlajša od mene," mu odgovorim in se že naslednji hip zalotim pri razmišljanju, ali jaz izgledam tako star ali morda žena tako mlada. Težko vprašanje ...

Poleti so se moji domači odpravili v terme Snovik. Ker sem tisti dan želel narediti kaj koristnega zase, sem se na pot odpravil s kolesom. Potiskal sem pedala, "grizel" v klanec ... Ko sem po poldrugi uri vožnje zadovoljen nad kolesarskim dosežkom in ves mladostno razpoložen stal pred blagajno v termah, me blagajničarka "pribije" na realna tla: "Boste navadno ali upokojenško karto?" "Gospodična, koliko pa jih izgledam?!" sem bil provokativen. Odgovora nisem

Ko sem po poldrugi uri vožnje zadovoljen nad kolesarskim dosežkom stal pred blagajno v termah, me blagajničarka "pribije" na realna tla: "Boste navadno ali upokojenško karto?"

dobil, zagato sem rešil z besedami: "Čez dvanajst let bom pa morebiti res že upokojen." Blagajničarki je bilo nerodno, domači so se zgodbi od srca nasmejali.

Pa to ni bila edina takšna zgodba. Ko sem pred dnevi nakupoval v eni od kranjskih trgovin, me je prodajalka na koncu vljudno vprašala: "Ali lahko dam kaj upokojenškega popusta?" "Vi ga kar dajte, upokojen pa še nisem," sem se smejal, prodajalka pa se je hitela opravičevati in se izmotalavati iz zagate, češ: "Oh, res sem vas slabo pogledala!"

Ročna dela

Vsaka minutka za ročno delo

V Domu upokojencev Kranj so imeli stanovalci konec novembra tradicionalno razstavo ročnih del. Na ogled so bile pletenine, gobelini, klekljani, šivani, vezeni in glineni izdelki, ... pa tudi punčke iz cunj, saj so se v domu že pred leti pridružili Unicefovi akciji Posvoji punčko in reši otroka.

SUZANA P. KOVAČIČ

V Domu upokojencev Kranj so imeli predzadnji vikend v novembru tradicionalno razstavo ročnih del. "Letošnja je bila že osemindvajseta po vrsti. To je priložnost, da stanovalci pokažejo obiskovalcem, svojcem, prijateljem, kaj so naredili čez celo leto," je povedala delovna terapevtka **Vida Globočnik**. Na ogled so bile pletenine, gobelini, klekljani, šivani, vezeni in glineni izdelki, ... pa tudi punčke iz cunj, saj so se v domu že pred leti pridružili Unicefovi akciji Posvoji punčko in reši otroka. Kotiček na razstavi so imele tudi članice Sekcije ročnih del pri Društvu upokojencev

Kranj. Dogajanje so popestrili z razstavo fotografij Janeza Pipana z naslovom Utrinki iz Brazilije.

Lucija Bree je imela na razstavi vezene prtičke, copatke za dojenčke, šopke rož. Povedala je: "Z ročnimi deli se ukvarjam približno tri leta. Za to me je navdušila stanovalka Viktorija Švab, gospa, ki je v devetindevetdesetem letu starosti. Verjetno pa mi leži tudi šivanka. Povprečno delam po tri ure na dan, večino izdelkov podarim, nekaj jih pa tudi prodam za žepnino (smeh)." **Marija Založnik** v Dom upokojencev Kranj hodi v dnevno varstvo, s katerim je zelo zadovoljna. Za razstavo je pripravila vezene in klekljane izdelke; klekljati zna že od otroških let, kasneje je zaradi družine in službe ta hobi dala malce na stran, ob upokojit-

"Že svojim otrokom sem veliko oblačil nakvačkala ali spletla. Včasih sem tudi klekljala. Danes vsako minuto izkoristim za ročno delo in znam porabiti prav vsak konec volne."

vi pa je kleklje spet vzela v roke in upa, da bo za to navdušila še koga v svoji družini. **Frančiška Mencin** se je na razstavi predstavila s kvačkanimi in vezenimi izdelki. "Ko sem sama v sobi, predvsem kvačkam, berem in gledam televizijo. Tako mi zagotovo ni dolgčas," je povedala Mencinova. Stanovalka **Francka Sekne** je povedala, da je z življenjem v domu zadovoljna. Na razstavi je imela pletene rokavice, nogavice, copate, vezene prtičke. "Že svojih otrokom sem veliko oblačil nakvačkala ali spletla. Včasih sem tudi klekljala. Danes vsako minuto izkoristim za ročno delo in znam porabiti prav vsak konec volne. Udeležujem se tudi srečanj Sekcije ročnih del pri Društvu upokojencev Kranj," je povedala Seknetova.

Frančiška Mencin

Marija Založnik

Lucija Bree

Francka Sekne

Novice

CERKLJE

Vabijo v krožek ročnih del in na ogled jasic

V okviru Društva upokojencev Cerklje deluje tudi krožek ročnih del. Udeleženci se srečujejo vsak ponedeljek od 18. do 20. ure v osnovni šoli (vhod v učilnico iz avle pred športno dvorano). Na krožku vezejo s križci, delajo rišeljce, kvačkajo in pletejo, letošnja novost je klekljanje. Vse, ki jih veselijo ročna dela, tudi tiste, ki niso upokojenci, vabijo, da se jim pridružijo. Društvo bo ob koncu decembra organiziralo tudi ogled živih jasic v Mojstrani, pogoj je vsaj štirideset prijavljenih. Poverjeniki bodo sprejemali prijave v drugi polovici meseca, za vstopnico bo treba odšteti deset evrov, za prevoz pa štiri. C. Z.

KOMENDA

Božično-novoletni koncert upokojencev

Društvo upokojencev Komenda vabi 27. decembra ob 19.30 na božično novoletni večer, hkrati bo tudi proslava ob dnevu samostojnosti. Na prireditvi v dvorani Dom v Komendi bodo sodelovali plesalci otroške folklorne skupine Avrikelj, folklorna skupina DU Komenda, moški pevski zbor Kulturnega društva Komenda ter gostje večera - pevci mešanega pevskega zbora DU Mirna - Lanšprež na Dolenjskem. J. P.

KRANJ

Sodelovanje upokojencev in hranilnice

Pokrajinska zveza društev upokojencev Gorenjske je z Delavsko hranilnico podpisala pogodbo o poslovnem sodelovanju. Člani društev upokojencev bodo na podlagi pogodbe lahko najemali v hranilnici posojila in plačevali položnice pod ugodnimi pogoji ter imeli brezplačni osebni račun. C. Z.

ŠKOFJA LOKA

Zakonca Pretnar praznovala zlato poroko

Zakonca Jožefa in Adolf Pretnar iz Škofje Loke sta pred kratkim praznovala zlato poroko. Najprej sta na praznovanje povabila družino, nato še najboljše prijatelje. Jožefa, ki je bila rojena v Sovodnju, je službovala v Škofji Loki in tam tudi spoznala Adolfa. Poročila sta se 5. novembra 1958. V zakonu sta se jima rodila dva otroka, zdaj imata že tudi štiri vnuke. Sorodniki in prijatelji so jima zaželeli še mnogo zdravja in lepih trenutkov na skupni poti. Zakonca Pretnar že več kot trideset let prebirata Gorenjski glas, nanj pa so bili naročeni že tudi Adolfovi starši. G. F.

Setveni koledar

DECEMBER - GRUDEN

1	pon.	Marijan			
2	tor.	Blanka			
3	sre.	Franc			
4	čet.	Barbara			
5	pet.	savo			
6	sob.	Miklavž			
7	ned.	Ambrož			
8	pon.	Marija			
9	tor.	Valerija			
10	sre.	Smiljan			
11	čet.	Danijel			
12	pet.	Aljoša			○ ☾
13	sob.	Lucija			
14	ned.	Dušan			
15	pon.	Kristina			
16	tor.	Albina			
17	sre.	Lazar			
18	čet.	Toe			
19	pet.	Urban			
20	sob.	Julij			
21	ned.	Tomaž			
22	pon.	Mitja			
23	tor.	Viktorija			
24	sre.	Eva			
25	čet.	Božič			
26	pet.	Štefan, Dan samostojnosti			☾
27	sob.	Janez			●
28	ned.	Živko			
29	pon.	David			
30	tor.	Evgen			
31	sre.	Silvester			

Legenda:

korenina,
  cvet,
  list,
  plod,
  neugodno,
  presajanje

mlaj ●   ščip ○   začetek časa za obiranje ☾
 začetek časa za presajanje ☽

V sadnem vrtu

Sadni vrt pozimi

V zimskem vrtu je enako kot za okrasne rastline treba poskrbeti tudi za sadne.

VALENTINA SCHMITZER*

Zimski mraz je že pritisnil, še vedno pa je čas da zaščitite predvsem mlade rastline, ki pri niz-

kih temperaturah pogosto delno ali popolnoma pozebejo. Mlada drevesa so namreč še izredno elastična, tako da se deblo podnevi razteza, ob nizkih temperaturah pa krči, kar povzroči pokanje lubja in odmiranje tkiva. Apneni premaz je še vedno eden najboljših načinov zaščite sadnega drevja. V razmerju dveh kilogramov žganega apna na deset litrov vode dobimo zmes, s katero premažemo debela. Poleg preprečevanja segrevanja ima apneni premaz tudi funkcijo zaščite pred nekaterimi škodljivci, ki prezimujejo na debelu sadnih rastlin, hkrati pa zakasnimo odganjanje brstov spomladi in s tem omilimo možnost spomladanske pozebe. Mlada sadna drevesa lahko pred mrazom zaščitimo tudi s slamo ali rogoznic

co, pogosto uporabljamo tudi smrekove veje, koruznico ali lepenko.

V zimskem času je poleg varstva pred mrazom potrebno zaščititi drevesa pred divjadjo. V ruralnih okoljih se pogosto zgodi, da v sadovnjak zaidejo zajci in srne, ki naredijo veliko škode. Objedajo mlada drevesa in poganjke ter tako lahko popolnoma uničijo nasad. Najbolje je celoten vrt obdati z ograjo, posamezna drevesa pa še dodatno zaščititi z žičnato mrežo. Na trgu so tudi kemična sredstva, ki odvrčajo divjad, vendar pa je mehanska zaščita bolj priporočljiva in v duhu ohranjanja zdravega bivalnega okolja tudi primernejša.

Za zimsko rez sadnega drevja je tem času še prezgodaj, počakajmo raje na konec februarja. Predvsem pri koščičarjih (breskvi, marelici, slivi) v primeru zimskih temperatur, nižjih od minus 20 stopinj, lahko odprta rezna rana pomeni veliko tveganje pozebe. Morebitne poškodovane veje pa vseeno odstranimo, če obstaja nevarnost,

Zajčje sledi

da se ob velikih količinah snega zalomijo. Pazimo, da iz drevja otresemo moker in težak sneg, ki pogosto polomi posamezne veje ali večji del krošnje. Snežna odeja pod drevjem pa je celo koristna, saj zadržuje toploto in hkrati rastlino dodatno oskrbi z vodo. Sušni stres je tudi pozimi namreč pogost pojav, ki je prisoten predvsem v zimah brez snega.

Zdaj je tudi čas, da poskrbimo za ptice in jim v krmilnici in hišice nasujemo semena. V času vegetacije jim bomo namreč lahko hvaležni, saj bodo radi poskrbeli za zmanjšanje populacije škodljivcev.

*Valentina Schmitzer, uni. dipl. ing. kraj. arh., dipl. ing. agr.

Zaščita z apnom

Zimska idila

Na vrtu

Vrt je lahko zanimiv tudi pozimi

Dobro oblikovan in premišljeno zasajen vrt je zanimiv v vseh letnih časih, tudi pozimi.

VALENTINA SCHMITZER*

Drevesa so gola, prvi sneg je že pobelil trato in na ribniku se nabira ledena mreža. Spolzke poti niso prav nič vabljive in odcvetele so zadnje jesenske cvetlice. Zimski vrt je pogosto zapuščen in prezrt, vendar pa skrbna izbira rastlin in vrtnih dodatkov lahko tudi pozimi okraši in popestri našo okolico. Dobro oblikovan in premišljeno zasajen vrt je namreč zanimiv v vseh letnih časih.

Iglavci in druge zimzeleno rastline so ena izmed možnosti. Nekateri predstavniki iglavcev so večini že znani, pogosto so na vrtovih zasajene srebrne smreke, ciprese ali različni bori, ki so čudoviti, ko jih pobeli sneg. Tudi strižene oblike iglavcev so pozimi v naših vrtovih zanimiv okras, lepo se obneseta tisa (*Taxus baccata*) in pritlikave sorte bora. Manj pogosti iglavci, ki si zaslužijo nekoliko več pozornosti v na-

Vijoličasti plodovi kalikarpe

ših vrtovih, so, na primer, srebrni plazeči brin (*Juniperus horizontalis* 'Ice Blue'), kitajski brin (*Juniperus chinensis* 'Blue Alpes') in pritlikava srebrna smreka (*Picea pungens* 'Glauca Globosa'). Z izrazito modrikasto srebrno barvo iglic so čudoviti v mrzlih jutrih, prekrti s snegom in diskretno osvetljeni. Med vedno zelenimi grmovnicami so v vrtovih najpogosteje zasajeni ameriški klek (*Thuja occidentalis*), lovrikovec (*Prunus laurocerasus*), grbavolistna brogovita (*Viburnum rhytidophyllum*) in različni rododendroni (*Rhododendron* sp.). Striženi pušpani in druge manjše grmovnice v zimskem času pritegnejo poglede, v božičnem času jih lahko še dodatno okrasimo z girlandami in pisanimi okraski.

V zimskem vrtu so pogosto prezrte listopadne rastline, saj so odvrgele listje in že dolgo več ne cvetijo. Vendar pa so tudi nekatere listopadne grmovnice lepe celo leto. Na njih se bohotijo zanimivi plodovi, imajo izrazito razpokano ali obarvano lubje ali posebno obliko rasti. Izbira rastlin z jesenskimi plodovi, ki se ohranijo čez zimo, je izjemno pestra, tako da vsak vrt lahko obogatimo tudi s takimi, ki ga obarvajo v mrzlem letnem času. Šipek, ognjeni trn in trdoleško poznamo vsi, manj pogosto pa na vrtovih srečamo grmovnice s pisanimi plodovi, kot so kalikarpa (*Calliopsis bodinieri*), razni biseriniki (*Symphoricarpos* sp.) in ameriška zimska jagodičnica. Občudovati lubje breze, platane in nekaterih javorjev

Prvi sneg na vrtovih

Zimski pozdrav pred vhodom

si ne moremo privoščiti tisti z majhnimi vrtovi, lahko pa zasadimo rdeči dren (*Cornus sanguinea*) ali izberemo med številnimi vrstami in sortami bambusa ter prav tako popestrimo zimsko belino z rdečimi, zelenimi in celo progastimi različicami. Advent in božič nam dovolita spet začutiti otroško pričakovanje, ko se veselimo barv in okrasimo naše do-

move. Tudi vrt si zasluži nekaj naše pozornosti in blišča. Polepšajmo vhod, okrasimo nekaj koticov v vrtu in na vrtno mizo postavimo pisane krogle in sveče. Tako malo je treba, da sebi in obiskovalcem polepšate zimski čas.

*Valentina Schmitzer, uni. dipl. ing. kraj. arh., dipl. ing agr.

Na vrtu

Zimske sanje

V zimskih dneh občudujemo vrt predvsem iz toplega naslanjača. Takrat je pravi trenutek za kovanje načrtov.

RUTH PODGORNİK REŠ

Lastniki vrtov se ob koncu leta ozremo nazaj in naredimo inventuro. Razmišljamo, kaj so nam prinesli letni časi in kako uspešno smo v skladu z njimi vrtnarili. Narava se je poleti pogosto razbesnela nad našimi kraji in sipala točo. Kotiček, v katerega smo vložili toliko truda in smo nanj upravičeno ponosni, je ujma v trenutku opustošila. Številne rastline so si kmalu opomogle, nekatere pa je bilo treba posaditi znova. K sreči vztrajnosti nam, vrtničarjem, nikoli ne zmanjka.

V dneh, ko je narava prekrita z blagodejno snežno koprno in okrog vogalov brije mrzel veter, vrt občudujemo predvsem iz toplega naslanjača. In sedaj je pravi trenutek za kovanje načrtov. Se vam dozdeva, da v vašem vrtu nekaj manjka, pa ne morete ugotoviti kaj? Pomislite. Morda je to vodni motiv! Zakaj ga ne bi v praz-

ničnem decembru uvrstili na seznam želja?

Dobro vemo - voda deluje kot magnet za živa bitja. Pravimo, da umestitev vodnega motiva na vrtu pomeni piko na i gredicam, grmovnicam in trati ter živi meji. A pozabimo, da se najlepše zgodi kar samo od sebe. Kmalu zatem, ko v kotanjo nalijemo vodo, že lahko pričakujemo prve obiskovalce. Naše vodno zrcalo kar brez našega povabila postane shajališče ali tudi prebivališče živali iz bližnje in daljne okolice. Ne moremo se načuditi, od kod prihajajo.

Ko končamo z ureditvijo vodnega vrta in posadimo zadnje rastline na vodni rob, je najbolje, da se čim prej spremenimo v pozornega opazovalca. Kajti pred našimi očmi se bodo odvijale čudovite zgodbe. Že v šoli so nas učili, da je med predstavniki žuželk množica takšnih, katerih življenjska pot se začne v vodi. Najbolj vpadljivi med žuželkami so vsekakor kačji pastirji, barviti akrobati letenja, ki oživijo v toplih in sončnih

poletnih dneh. Kar nekaj vrst jih premore naša deželica. Nekateri se pojavijo spomladi, drugi malce kasneje, ob njihovi predstavi uživamo vse do pozne jeseni. Takrat lahko prisluhujemo obotavljivemu prasketanju modro zelene deve, ki jo bo ugonobil šele prvi mraz. Saj veste - kačji pastirji kljub svojem imenu ljudem niso niti malo nevarni. Večino svojega življenja preživijo pod vodo, kar nekaj let, ko se kot ličinke plenilsko preživljajo z lovom podvodnih živali. Potem ko se preobrazijo v letalce lesketajočih se barv, jim ostane do konca življenja le še nekaj tednov. V tem obdobju poskrbijo za vrsto in nas razveseljujejo s svojo pojavnostjo. Dvoživke so tista skupina živali, ki jih je človekovo vmešavanje v okolje še najbolj prizadelo. Na domačem vrtu se razveselimo številnih vrst žab, ki se hitro odzovejo na našo ponudbo. To ima tudi povsem praktične posledice. Če gostimo krastačo, ta pospravi številne nadležne polže. Ptiči so redni obiskovalci

našega potočka ali odmrznjenega dela ribnika tudi v zimskih dneh. Opazujemo jih med urejanjem perja in napanjem. Tako se zavemo, kako v urbanem okolju primanjkuje varnih napajališč.

V poletnih nočeh vodo obiskujejo tudi netopirji, ki lovijo komarje in se odžejajo kar med letom. Tudi jež se pogosto zateče k našemu ribniku. Zato ne pozabimo na ureditev plitvine, saj bo ta omogočila izhod živalim, ki bodo po nesreči zdrknile v vodo.

Če še vedno kolebate o odločitvi za vodni motiv, naj vas spomnim na ribe. In na veselje, ki ga imamo z njimi. Kako smo ponosni, da nas zlate ribice ali japonski krapji spoznajo že po glasu in se celo pustijo razvajati. Sama jih pred hranjenjem vedno malce pobožam.

Naj zaključim zimsko sanjarjenje na realnih tleh. Če bomo veliko fizičnega dela opravili sami, postavitev vodnega motiva ne bo predstavljala večjega finančnega zaloga. Zato - čim prej od sanj k dejanjem!

Konec aprila je ob vodnem motivu v središču pozornosti zvezdasta magnolija, prebuja pa se tudi živalski svet.

Julija je podoba ribnika spremenjena, saj večino vodne površine prekrivajo listi lokvanja. Na njih se v sončnih dneh grejejo zelene žabe.

Na vrtu

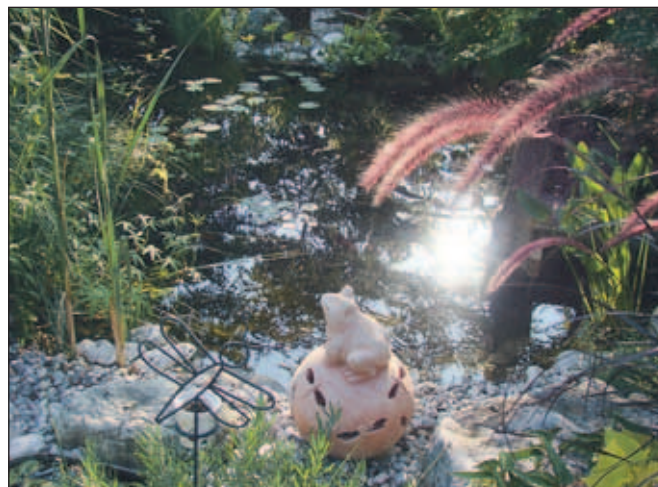
Prvi novembrski sneg prekriva okolico ribnika, vodo pa je objela kot las tanka ledena koprena.

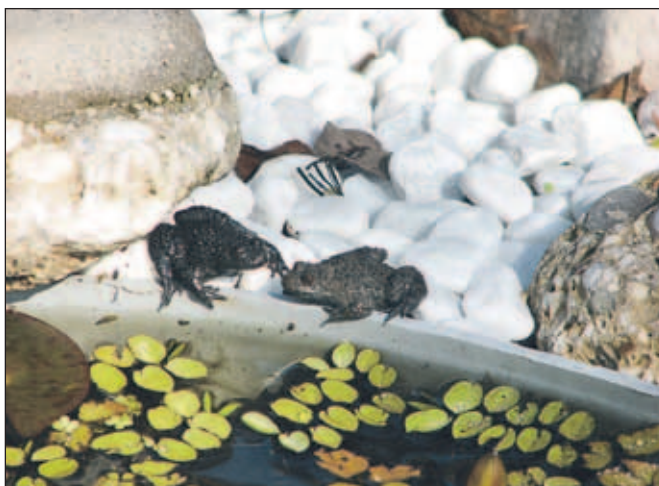
Ne mislite, da je ribnik pozimi dolgočasen. Drži, da življenje usahne, se pa zato pred nami odvija predstava zamrzovanja vodne gladine.

Ribnik zasadimo posebej skrbno, le tako bomo uživali ob odsevih. Na sončen zimski dan se v vodi spogledujeta okrasna jablana in miskat.

Ribnik je najlepši, ko pride v "zrela leta" in začne dobivati naravno podobo. Takrat začutimo, da se je z vrtom zlil v celoto.

Gorski urhi niso prav nič plašne žabice. V vrt se naselijo kmalu zatem, ko si omislimo plitev vodni motiv.

Poleti se v ribniku preobrazbe kačjih pastirjev kar vrstijo. Iz nimfe je pravkar pokukala modro zelena deva.

Zanimivost

Mariji ni žal za nobeno minuto življenja

Življenje Marije Verčič Valentine je ena sama zanimiva zgodba. Lani se je po 53 letih življenja v Ameriki vrnila v Slovenijo in v 80. letu starosti zaživela povsem na novo.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Niti na misel ji ne pride, da bi se zakopala med štiri stene. Včlanila se je v škofjeloško društvo upokojencev, se vpisala v računalniški tečaj, kajti želela je po tej poti ostati povezana s prijatelji, ki jih ima v Ameriki, vsak teden dela kot prostovoljka v Loškem muzeju. "Dokler bom zdrava, dokler bom imela moč in pamet, se bom ukvarjala s stvarmi, ki me veselijo. Človek se mora navaditi na starost in jo sprejeti takšno, kot je," pravi Marija. Prav za nobeno minuto življenja ji ni žal, čeprav je bilo včasih zelo težko.

Marija je doma iz Leskovice, iz revne družine, kjer so bili srečni, če je bil za božič bel kruh. Imeli so ga po zaslugi strica, ki jim je za praznike pošiljal denar iz Amerike. Nekoč je družini ponudil, da bo podprl nekoga iz družine, če je pripravljen priti živeti v Ameriko. Mariji je bilo že 25 let, izučena je bila za bolničarko in je delala v Kranju z doktorjem Hribernikom. Zelo je bila navezana na sestro, zato je ni nič vlekle v tujino. Naposled se je vendar odločila, češ grem samo za eno leto. Toda odšla je za 53 let. Najprej je živela pri stricu v Illinoisu, kjer jo je njegov sosed navduševal, naj gre v šole. Res se je vpisala v gimnazijo. Nato jo je teta povabila v Pensilvanijo, kjer je končala gimnazijo, preživljala pa se je tako, da je ob večerih delala v bolniš-

Marija Verčič, v ozadju fotografija iz njene sestrskes kariere v ZDA

nični kuhinji. Želela je nadaljevati šolanje na šoli za sestre, a je bila brez denarja, obleke, ni imela za šolnino ... Pravi, da jo je tedaj ravnateljica šole spodbudila, naj se le vpiše, in ji omogočila, da je nekaj zaslužila z varovanjem otrok, po njeni zaslugi pa je dobila tudi poln kovček oblek žene nekega generala.

Odprl se ji je svet

Ko je leta 1960 končala šolo, je najprej iskala službo v vojaški bolnišnici v Pittsburgu, vendar tam ni bilo mesta in so ji ponudili delo v Bronxu v New Yorku. Takrat se ji je odprl svet. S prijateljico sta se udeleževali plesov, zabav, videli sta vse broadwayske predstave. Vpisala se je tudi na univerzo. Leta 1962 je šla prvič domov v Slovenijo, nato še večkrat.

Zaposlila se je kot glavna sestra pri prijatelju zdravniku, ki je imel kliniko za dializo. Pravi, da se je tu veliko naučila, v tej službi je tudi veliko potovala po Ameriki. Tudi pozneje, ko je spoznala moža Johna in se leta 1970 poročila, je imela lepo življenje. Dokončala je univerzo in se zaposlila v industriji, kjer so se ukvarjali z razvojem v zdravstvu, v poznejši družbi Bayer. "To je bilo mojih najlepših dvajset let. Podjetje je bilo izredno prijazno do uslužbencev, omogočali so nam ukvarjanje s športom in z velikim veseljem sem igrala tenis," pripoveduje Marija. Tu je leta 1994 dočakala upokojitev. Pozneje je mož začel bolehati in leta 2002 je umrl. Najprej se ni imela namena vrniti v Slovenijo, še lep čas je svojo hišo oddajala študentom iz Kitajske in Japon-

ske. Toda sčasoma so se pojavile zdravstvene težave, vse težje je vzdrževala hišo. Sestra, s katero sta bili zelo navezani (v desetletjih sta si izmenjali za vagon pisem), jo je nagovarjala, naj se vrne. No, pa se je odločila, da se vrne za leto dni ... "Toda verjetno je kar za vselej, saj se tu počutim varno," razmišlja Marija, ki se je po vrnitvi iz Amerike naselila v Škofji Loki. Na sestrično priporočilo se je včlanila v tamkajšnje društvo upokojencev, ker ponuja veliko izletov in dejavnosti. Zelo uživa, ko se vsako soboto odpravi na Škofjeloški grad, kjer dela skupaj s še desetimi prostovoljkami. Opravila je tudi računalniški tečaj in namerava se vpisati še na kakšno, saj želi prek sodobne tehnologije ohraniti stike s prijatelji, sosedi, otroki, ki jih je varovala ...